

24 november 2011

Anteckningar från Mötesplatskonferensen 2011

För en månad sedan gick den elfte mötesplatskonferensen av stapeln och flera föredrag och artiklar avhandlades under två dagar. Ett av föredragen hette *Morgondagens sociala medier, Internet och biblioteksservice* och presenterade gjorde professor Jan Nolin, Bibliotekshögskolan, Borås. Framöver kommer biblioteksservicen se annorlunda ut när Internet och samhället alltmer integreras och det leder även till att behoven av biblioteken kommer att förändras. Därför är det viktigt att biblioteken är med i den här samtidsdiskussionen.

De problem som biblioteken idag kan möta är att kommunikationssätten och användandet av information och kunskap har tagit en helt ny vändning. Ungdomarna hänger oftast med i tekniken medan den äldre generationen kan känna sig allt mer obekvämt inför den. Ibland associeras biblioteken med historien snarare än framtiden. Hur kan biblioteken åter ställa sig på fronten? Nolin ser 12 utmaningar för skol- och folkbiblioteken i framtiden.

1. Hjälpa användarna att upptäcka bra/smarta Internetplatser/program/appar via smarttelefoner och även visa nya sociala medier som poppar upp.

2. Informera användarna om hur man löser olika problem med t ex smarttelefoner och social media. Biblioteken bör kunna lära ut exempelvis hur man avslutar Facebook, hur taggar jag ett dokument. Varför kan jag inte ladda upp min film på youtube etc.

Är detta verkligen bibliotekens sak? Ja, menar Nolin. Bibliotekspersonal finns både på Internet och på lokal plats och kan svara direkt, vilket är en styrka och även en unik service. Ungdomar kanske inte vet vem de kan lita på, på webben. Där kan biblioteken vara till hjälp och visa var det är ”säkert” eller ge råd på bra platser. De ungdomar som inte har någon vuxen i sin närhet, just på webben, där kan bibliotekspersonalen ha en vägledningsfunktion. Dessutom har besökarna oftast förtroende för bibliotekspersonalens kompetens. Då biblioteken idag använder sig av social media finns det supportkunskaper redan nu.

3. Kämpa för läsning.

Vad gör Internet med oss? Vi kanske håller på att förlora den allra viktigaste läsningen, nämligen den på djupet. (Boktips: *The Shallows* av Nicholas Carr) Vi behöver arbeta än mer med att lyfta läsfrämjandet och skolan tillsammans med biblioteken är ypperliga plattformar för sådant arbete.

4. Bana väg för skapandet och distribueringen

Till viss del saknar den så kallade youtubegenerationen lokala ställen att visa och distribuera deras nya verk. Skol- och folkbibliotek kan hjälpa ungdomar med att nå ut med deras alster i lokalområdet.

5. Vi behöver hjälpa användarna att bli prosumenter. Istället för att användaren enbart konsumerar bibliotekets medier bör vi hjälpa den att även producera, det vill säga att bli en prosumenter. T ex ett bibliotek tipsar om den här mp3-boken, vidare uppmuntras besökaren att även skriva om boken och lägga upp alstret offentligt på webben.

6. Släpp katalogen och beståndet.

Tillåt användarna att påverka katalogen med t ex taggar och innehåll. Att man kan se på katalogen som sociala medier. Man kan tagga böcker eller filmer både i katalogen och i den

fysiska hyllan med små lappar... Hela poängen är att involvera användaren i katalogen så att det blir en dynamisk samproduktion.

7. Stimulera nätverk och sammanföra lokala resurser. Att biblioteken kollar upp de lokala affärsföretagen och sammanstrålar de med föreningar, lokala såsom nationella sådana.

8. Att biblioteken arbetar med Creative Commons licenser samt utbilda användarna. Speciellt viktigt är det att barnen lär sig detta. Creative Commons är en ideell förening som erbjuder licenser för att skydda en persons verk oavsett medietyp. (<http://www.creativecommons.se>)

9. Biblioteken kan vara en motkraft i personifieringen. Med det menar Nolin att ungdomar håller till på de stora kända arenorna såsom Google, Facebook och andra ställen där deras person blir alltmer integrerad i systemets "samhälle". Biblioteken kan ligga före och erbjuda andra (nya) ställen som tillåter användarna att mötas i andra former och därmed få ny kunskap.

10. Värna om det privata. Idag är det svårt att förbli privat i vårt samhälle. Biblioteken kan vägleda användarna i hur man bäst kan behålla sitt privatliv på Internet och därmed i samhället.

11. Du är ingen produkt! Vad är den stora skillnaden mellan bibliotek och sociala medier? Du betalar inte på biblioteket (inga stora summor i alla fall), du är en kund/användare och inte en produkt. Du är en produkt i sociala medier, typ Facebook.

"Om du inte betalar för något är du ingen kund. Du är en produkt som säljs."

12. Vad händer när vi ger allt mer ansvar till maskiner? Måste vi använda all teknik som gör de mest enkla arbetsuppgifter åt oss? Hur formar teknologin människan? Vad händer med människan och samhället när medborgaren blir en cyborgare (en medborgare på Internet)?

Flera av oss arbetar säkert redan med flera av punkterna och några av oss kanske blir mörkrädda inför framtiden, men utmaningarna tåls att reflektera över och diskutera om. Sociala medier är ett bra verktyg för biblioteken men det är bra att vara medveten om hur de fungerar. Och visst måste biblioteken också finnas med i denna stora samtidsdiskussion, som Nolin säger.

Sara Olsson, Länsbibliotek Dalarna